

SLECHTZIENDEN
WILLEN HET LIEFST
OP DE CLUB BLIJVEN
SPELEN

IETS MEER *begrip graag*

Is het mogelijk bridge te spelen als je de kaarten niet kunt zien? Asha Jadoenandansing gaf op een bridgedrive voor visueel gehandicapten het antwoord. Ja, alleen kost het wat meer tijd. Het stuk voor stuk aftasten van de gebrailleerde speelkaarten gaat nu eenmaal langzamer dan een oogopslag. In Vianen werd tevens duidelijk dat slechtzienden het liefst op een club blijven spelen. “Met een paar kleine aanpassingen kan dat prima.”

Vijftien jaar geleden leerde Asha Jadoenandansing bridgen. Wijlen Henk Alberts, een grootheid op het gebied van het helder maken van de bridge-materie voor beginners, verzorgde twee jaar lang lessen voor de Oogvereniging. De Utrechtse speelt nog steeds een keer per maand een vorm van kofferbridge in huiselijke kring en zij is deze dag mijn partner op de drive voor blinden en slechtzienden in Vianen. Ze loodst me door de wereld van de blinde bridger. Een wereld waar een ziende zich nauwelijks een voorstelling van kan maken. Asha zou best vaker willen spelen, maar de

mogelijkheden zijn beperkt. Bij een reguliere bridgevereniging kan ze niet terecht. Niet alleen omdat speciale speelkaarten onontbeerlijk zijn, ook doordat alle gespeelde kaarten opgenoemd moeten worden. Op de gewone club wordt stilte gepredikt, visueel gehandicapten hebben juist baat bij zoveel mogelijk praten.

Zielig

Af en toe speelt Asha bij de Paraplu, een sociaal-cultureel ontmoetingscentrum in Utrecht. Daar kwam ze ook in contact met bridgedocente Tineke van Erne-Denie. Zij trekt zich al jaren het lot aan van visueel gehandicapten. Het ‘bridge-lot’ welteverstaan, want van zieligheid

“Gelukkig hangt hier niet de geur van liefdadigheid”



Hartelijke ontvangst van de spelers



Tineke van Erne-Denie



Jan van Mourik raakte volledig blind en heeft nu kunstogen



Warme begroeting tussen twee trouwe deelnemers



Jan's vingers zijn niet gevoelig genoeg voor de brailletekens, daarom heeft hij een eigen set spellen met de tekens wat verder uit elkaar. Daarnaast ontwierp hij dit kastje, zodat hij zijn kaarten kan bestuderen zonder dat anderen meekijken.

willen ze niets weten, stelt een trouwe deelnemster in Vianen. “We mogen dan wel gehandicapt zijn, we zijn niet zielig. Gelukkig hangt hier niet de geur van liefdadigheid zoals bij sommige andere drives wel het geval was.” Wél van gezelligheid en dat is de verdienste van Tineke van Erne en een groep vrijwilligers van B.C. Vianen. “Ik gaf bridgeles bij de Paraplu, werd een keertje gevraagd om iemand te begeleiden en ontdekte wat ze er allemaal voor moesten doen om een dagje te kunnen bridgen. Ik ben naar de voorzitter van bridgeclub Vianen gestapt en heb gezegd: ‘We zitten hier mooi centraal in het land, kunnen wij ook niet zo’n bridgedrive organiseren?’ Hij vond het een leuk idee, maar dan moest ik wel alles zelf regelen.”

Inmiddels is de bridgedrive in het fraaie clubhome nog de enige voor visueel gehandicapten. Links en rechts wordt door enthousiaste deelnemers geopperd om er daar twee per jaar te houden. “Want de sfeer is hier uitmuntend.” Eigenlijk staat niemand, ook de vrijwilligers niet, er onwelwillend tegenover. “Wat is nu één dag van je leven als je iets voor hen kunt betekenen?”

Aftasten

Asha zou ook graag wat vaker willen spelen. “Anders word je minder alert. De automatismen zakken weg en je maakt domme fouten.”

En juist scherpte hebben blinden en slechthzienden nodig. Eerst moeten de kaarten stuk voor stuk afgetast worden. Is de bieding (hardop!) ten einde en zijn de kaarten van de dummy opgenoemd, dan

kan er een speelplan worden gemaakt. Maar terwijl een ziende zo vaak als nodig is een blik kan werpen op de dummy, moet een blinde de relatie tussen de eigen kaarten en die van de dummy 'visualiseren' en in het geheugen opslaan. Uitgerekend op dat moment wordt de koffie geserveerd. Een ziende werpt na de onderbreking weer een blik op de dummy, een blinde moet de kaarten van de dummy opnieuw combineren met de kaarten van zichzelf. Asha: "Is er een lange pauze dan word ik uit mijn concentratie gehaald, uit mijn ritme, zeg maar. Dan moet ik opnieuw de dummy horen, welke kaarten er nog liggen. En na een paar uur slaat de vermoeidheid onverbiddelijk toe. Dat merk je aan de concentratie."

Theo van Luijk speelde met zijn vrouw op een club tot zijn gezichtsvermogen achteruit holde. De club, dat kan niet meer. Afgezien van de praktische problemen zijn de reacties ook niet onverdeeld enthousiast. Asha verduidelijkt: "Scoren ze goed dan vinden ze het leuk, maar als



het minder gaat, worden ze chagrijnig." Van Luijk heeft de kaarten naar kleur gesorteerd op een plankje. Rood naast zwart. Een lamp zorgt voor extra verlichting, maar nog steeds heeft hij de grootste moeite om te ontwaren welke honneur het nou is. Zijn concentratie is evenwel optimaal. Wanneer hij dummy is

Bond eens in kaart zou moeten brengen hoeveel leden kampen met een beperkt gezichtsvermogen. Nu de gemiddelde leeftijd steeds hoger komt te liggen, nemen - zoals het spreekwoord zegt - ook de gebreken toe. Maar als het even kan, willen ze dat avondje op de club niet missen.



Asha Jadoenandasing is bijna haar hele leven al blind

Een blinde moet de relatie tussen de eigen kaarten en die van de dummy 'visualiseren' en in het geheugen opslaan

en zijn vrouw vraagt abusievelijk om 'een ruiten' reageert hij meteen: "Die liggen er niet meer." En gelijk heeft hij.

Eigen braillesysteem

Ze klagen niet, de slechtzienenden, wel valt soms te beluisteren dat de Bridge-

Niemand kan echter een kant-en-klare oplossing aandragen. Ook al omdat de diversiteit aan visueel gehandicapten zo groot is. Bovendien, zo legt de bijna haar hele leven blinde Asha de vinger op de zere plek: "Op latere leeftijd mis je de vaardigheden om goed braille te leren.



*Goede verlichting is onontbeerlijk
voor slechtzienden*

De vingers zijn niet gevoelig genoeg.” Daar kan Jan van Mourik uit IJsselstein over meespreken. Hij was aan een oog blind en zag met het andere heel slecht. Braille had hij ooit wel geleerd, maar hij paste het niet toe in de praktijk. Tot ook het licht in zijn andere oog doofde. Sinds december vorig jaar heeft hij twee prothesen. Hij wilde graag blijven bridgen, maar de gebrailleerde kaarten waren voor hem niet duidelijk genoeg. “Soms miste ik een puntje.”

Hij besloot eigen kaarten, met een eigen braillesysteem, te ontwerpen. Razend knap en hij krijgt van alle kanten lof toegezwaaid, maar het is niet de ultieme oplossing beseft hij zelf ook. Het wordt ondoenlijk om nog iets te organiseren als iedereen met eigen kaarten komt aanzetten. “Ik probeer geleidelijk op het standaard systeem over te stappen.”

In het ootje nemen

De Nederlandse Bridge Bond ondersteunt graag activiteiten voor blinden en slechtzienden, zegt Marie-José de

“Geef slechtzienden een plaats bij een stopcontact”

Bruïne. “De initiatieven moeten wel uit het veld komen. Aan een drive als in Vianen verlenen we graag onze medewerking. We benaderen ook belangenorganisaties om ze op de bridgedrive te attenderen. En als het twee keer per jaar in Vianen gehouden zal worden, prima, geen probleem.”

Maar ook de verenigingen zouden meer kunnen betekenen voor het almaar groeiende legioen slechtzienden, benadrukt ze. En dat hoeft helemaal geen zware inspanning te zijn. “Een paar kleine aanpassingen is vaak genoeg. Voor slechtzienden is een goede verlichting van belang. Geef ze bijvoorbeeld een zittafel bij een stopcontact, pas desnoods het schema aan. Gebruik speelkaarten met grotere opdruk, sta toe dat voor de dummy een speciale tray wordt gebruikt. Iets meer begrip, iets

meer rekening houden met hun situatie en ze kunnen op de club blijven spelen. En dat willen ze het liefst.”

De deelnemers genieten in Vianen en schromen niet de fotografe in het ootje te nemen. “Mag ik even de foto zien die je net genomen hebt”, vraagt een blinde om vervolgens te grijnzen wanneer bereidwillig de camera wordt gepakt. Asha is intussen in een bieding op hoog niveau verzeild geraakt. Ze mag het eindbod bepalen en met de woorden “Dan maak ik er gewoon zes van”, biedt ze kleinslem in harten. Ze mag het zelf afspelen. Na het opnoemen van de kaarten in de dummy laat ze het even bezinken en sleept vlotjes twaalf slagen binnen. 62,50%. Tijd voor een welverdiend wijntje. ■